

ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТРАДИЦІЇ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ВИТОКІВ ІТАЛІЙСЬКОЇ ТА ІСПАНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ, ПОЛІТИКИ І ДИПЛОМАТІЇ (ДО 150-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФ. В.К. ПІСКОРСЬКОГО)

ЦІВАТИЙ В.Г.,
Ректор
Дипломатичної
академії України
при МЗС України,
кандидат
історичних наук,
доцент кафедри
дипломатичної
та консульської
служби, Заслужений
працівник освіти
України

Стаття присвячена діяльності і здобуткам В.К. Піскорського, засновника в Україні італійських та іспанських студій та школи європеїстики.

Ключові слова: зовнішня політика, дипломатія, інституціоналізація.

Увазі читача пропонується стаття побудована на біографічному матеріалі непересічної особистості, про яку ми сьогодні говоримо, і коротких коментарях до цікавої його роботи, виданої у 2013 році. Мається на увазі книга: *Піскорський В.К. Флорентійський збірник / Відп. ред.: П.С. Сохань, В.О. Дятлов; Ред. кол.: О.О. Маврін, О.О. Новікова, З.П. Борисюк, В.В. Іщенко, І.С. Пічугіна, В.О. Дятлов, М.К. Кеда; Упорядники: Кеда М.К., Новікова О.О., Пічугіна І.С. / Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України; Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка; Інститут всеобщей истории РАН; Научно-исследовательский отдел рукописей Российской государственной библиотеки. – Київ; Москва; Чернігів: Вид-во «ІВИ РАН», 2013. – 372 с. ISBN 978-5-94067-392-7.*

Володимир Костянтинівич Піскорський – відомий історик, доктор всесвітньої історії, професор, роки життя: (29 липня (10 серпня) 1867, м. Одеса – 03(16) серпня 1910, Казань). Його заслужено вважають засновником української іспаністики та європеїстики.

Думка про те, що інституційну історію роблять люди, може здатися банальною. Але її варто нагада-

ти, бо ще більшою мірою це відноситься й до історичної науки, яка існує у вигляді праць її представників. Немає й не може бути історичної науки без постаті дослідника. Джерела мертві, поки до них не звернеться допитливий людський розум. Мовчать папки з архівними документами, доки не розкриє їх людська рука. Сплять у землі приховані пластами століть залишки давніх культур, доки їх не торкнеться лопата археолога. Тому історія історичної науки – це історія творчої діяльності вчених. Історія науки іноді може бути навіть більш захоплюючим явищем, ніж детективи або політичні романи. У ній (історії науки) діють живі люди з їх пристрастями і прагненнями, перемогами і поразками, просуваннями до істини й помилками.

Проф. В.К. Піскорський – історик-іспанолог, медієвіст, фундатор української іспаністики, професор (1899), член-кореспондент Барселонської королівської академії наук і мистецтв (1901). 18 квітня 1901 р. за заслуги перед іспанською наукою В. Піскорського обрали членом-кореспондентом Барселонської королівської Академії красномовного письменства і природничих наук, до яких належала й історія. З цього приводу журнал «*Revista critica de Historia y literatura*» писав: «Не так давно ми мали можливість познайомитися з молодим викладачем Київського університету Володимиром Піскорським, чия працьовитість і любов до іспанських традицій, до вивчення іспанської історії швидко завоювали симпатії не тільки корифеїв науки, а й кожної освіченої людини. Дон Піскорський справді дуже швидко став приятелем усім нам, тим, з ким він спілкувався і дискутував. Після від'їзду він залишив по собі найкращі спогади і чудові надії. Його праці в галузі іспаністики складаються з чотирьох монографій, що викликають велику зацікавленість. Ми завжди будемо вдячні таким людям, як викладач Піскорський, які спромоглися присвятити всю свою любов і сили питанням внутрішнього життя іспанського народу».

Проф. В.К. Піскорський автор ґрунтовних праць з історії середньовічної Іспанії, Португалії, Італії та багатьох інших європейських країн.

За своїм походженням В.К. Піскорський належав до великої, сказати б, типово київської родини, в якій зійшлися шляхи польського роду Піскорських, росіян Саханських, українців Андрієнків і Кулішів. Родинна хроніка Піскорських зберегла імена й події з часів Польсько-Литовського князівства, однак дід і батько Володимира Піскорського вже не мали ані дворянських привілеїв, ані статків.

Дід Карл служив у Києві на пошті, батько Костянтин – на газовому заводі. Певно, це від них успадкував Володимир, один із чотирьох дітей в сім'ї, демократизм переконань, звичку до праці й вміння терпіти нестатки.

А втім, працювали охоче й заможніші Саханські: дві сестри Олени Степанівни, матері майбутнього вченого, вчителювали у Подільській жіночій гімназії в Києві. Брат разом із відомим інженером-будівельником Струве споруджував залізничний міст у Кременчуці та Ливарний міст у Петербурзі, 1886 року брав участь у створенні київського трамвая. Дружина Володимира Костянтиновича Піскорського, Зінаїда Захарівна Андрієнко, походила з дворян козацького роду: її прапрадід бився під Полтавою у війську гетьмана Данила Апостола, дід Хома Іванович і баба Марфа Василівна Куліші були кріпаками. Колись їх відвідав Тарас Шевченко, і ця подія стала родинною легендою...

Професор В.К. Піскорський писав свої праці здебільшого російською мовою. Він не був «свідомим українцем» у поширеному нині розумінні цих слів, проте належав до найвідданіших синів України.

Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету, де навчався в період з 1886-1890 (учень В. Антоновича й І. Лучицького). У 1891-1894 роках – стипендіат, а з 1893 року – приват-доцент Київського університету. Наукове відрядження за кордон (Франція) і тривале перебування в Іспанії надали йому можливість зосередити сферу наукових інтересів на історії Європи, зокрема, Іспанії, Італії й Португалії. Попрацювавши в архівах Саламанки, Ескуріала, Вальядоліда, Мурсії, Мадрида під час першої поїздки до Іспанії, Піскорський опублікував магістерське дослідження «Кастільські кортеси в перехідну епоху від середніх віків до нового часу» і у 1897 році отримав ступінь магістра, а через три роки у 1901 році захистив докторську дисертацію «Кріпосне право в Каталонії в середні віки»; 2 серпня 1901 р. йому було присуджено ступінь доктора всесвітньої історії.

В.К. Піскорський, до речі, був першим іноземним ученим, якому дозволили працювати в королівському архіві Іспанії. Його «Історія Іспанії та Португалії» увійшла до колекції «Історія Європи за епохами і країнами» (за ред. М.І. Карєєва і І.В. Лучицького).

У період з 1899 по 1904 рік основним місцем роботи Володимира Костянтиновича Піскорського

став Ніжинський історико-філологічний інститут князя Безбородька (нині – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) Проф. Піскорський В.К. працював на кафедрі професором всесвітньої історії.

З плином часу доля закинула проф. В.К. Піскорського до Казані, де він викладав на кафедрі всесвітньої історії Казанського університету (у період з 1906 по 1910 роки). Як свідчать архівні документи, у період 1900, 1902, 1907, 1908 і 1910 років він здійснив наукові відрядження до Німеччини, Великої Британії, Швейцарії, Італії, Португалії. Працюючи тут з 1906 року, професор створив курс «Основи господарського життя Європи», досліджував питання історії Англії, Франції та Європи в цілому. У той період написані «Нариси з історії Західної Європи», курси лекцій «Історія середніх віків», «Історія парламентських установ», а також популярна «Історія Іспанії і Португалії», яка вважається основоположним дослідженням з історії цих країн у вітчизняній науці.

У його листах і щоденниках знаходимо живі й яскраві спостереження, пов'язані з перебуванням у Мадриді, Берліні, Лондоні, Лейпцігу, Парижі, Флоренції, Римі, Вероні, Лісабоні, Сарагосі. Труднощів у спілкуванні Піскорський не відчував, адже вільно володів європейськими мовами, у тому числі й польською (батько його – поляк), грецькою та латиною. Колеги називали Володимира Костянтиновича «зразковим працівником на європейський лад, майже панглосом».

Його наукові заслуги сприяли включенню його до відомих наукових інституцій: член Історичного товариства Нестора-літописця при Київському університеті (із 1890 року), Історичного товариства при Петербурзькому університеті (із 1891 року), історико-філологічного товариства при Історико-філологічному інституті князя Безбородька в Ніжині (із 1899 року), Київського товариства грамотності тощо.

За своїми політичними поглядами він став членом Конституційно-демократичної партії.

Серед відомих наукових досягнень цієї непересічної особистості й науковця варто відзначити (назви наукових праць мовою оригіналу): *Пискорський В.К. Вопрос о значении и происхождении шести «дурных» обычаев Каталонии; Пискорський В.К. История Испании и Португалии. От падения Римской империи до начала XX века; Пискорський В.К. Кастильские кортесы (сословные собрания) в переходную эпоху от Средних веков к Новому вре-*

мени (1188-1520); Пискорський В.К. Крепостное право в Каталонии в Средние века; Пискорський В.К. Франческо Ферручи и его время. Очерк последней борьбы Флоренции за политическую свободу (1527-1530).

Також проф. В.К. Піскорський написав ряд статей для «Энциклопедического словаря Брокгауза и Ефрона».

До рецензованого наукового збірника увійшли неопубліковані статті вченого з історії Італії, курс лекцій (1894-1895) з Нової історії (Епоха Відродження) і републікація книги «Франческо Ферручи и его время. Очерк последней борьбы Флоренции за политическую свободу (1527-1530)» (Київ, 1891. – 194с.). Ці праці не втратили своєї актуальності й у наш час. Збірник також містить спогади вченого про перебування в Італії, його листування та ілюстративний матеріал.

В Італії В.К. Піскорський побував у Римі, Ватикані, Ф'єзоле, Венеції, Флоренції. «Флоренція чудова, як мрія. Я страшенно задоволений, що нарешті я – у серці Італії». У листі до дружини Зінаїди від 26.VI.07/8VII, (Понеділок, Флоренція) він зазначає: «...до мене всі ставляться з великою повагою и не інакше звертаються до мене, як «professore», *переклад В.Циватий*» (С. 364-365).

Неважко зрозуміти, як багато для Володимира Костянтиновича важила Флоренція, батьківщина Франческо Ферручі (С. 365). Особливу увагу він приділяв дослідженню дипломатичної історії: «...Неможливо не згадати при цьому про донесення венеціанських послів, які також являються важливими джерелами для вивчення подій доби Ферручі...» (С.153).

Думками він не раз линув на землю героїчної Флорентійської республіки. Самі італійці забули і героя, і його 400-річний ювілей, а в далекому українському Києві палкий юнак на честь цієї події запросив свою кохану до театру і влаштував маленьке свято. В Італії В.К. Піскорський пробув недовго. Він не міг жити без діла. Ось і в Швейцарії не затримався. «Сьогодні я з висот... бачив майже всю Швейцарію, а назавтра вирішив виїхати відсіля. Дорого і нудно. Природа гарна, але з однією нею нецікаво. Розмаїте тутешнє товариство дратує манірністю» (з листа до дружини).

Оточений за кордоном доброзичливою увагою друзів, політиків, дипломатів і науковців, учений, проте, тужив за батьківщиною, підтвердженням цього є його листи до рідних: «Я тут зовсім самотній, і мені невимовно смутно»... «Страшенно

важко бути так далеко від Вітчизни, не маючи ніяких звісток...». У листах і щоденнику він згадує любу серцю Україну та Київ. «У Іспанії ще більше свят, ніж у Малоросії». «Тутешній клімат і природа нагадують Крим...» (Лист до сина Костянтина від 7.10.1907 з родинного архіву, опублікований на С. 366 рецензованого збірника).

Ще студентом його хвилювали історико-філософські проблеми. Увагу молодого дослідника привертає Флорентійська республіка початку XVI ст. Наречена Володимира в листі одного разу запитала: «Чому історія іншої країни? Чому така давня?» Відповідь міститься в передмові до першої наукової розвідки В.К. Піскорського «Франческо Ферручі і його час», написаної ще в студентські роки: «Нас цікавлять умови падіння демократичної республіки і ті політичні та соціальні обставини, за яких воно відбувалося...».

Його коло наукових інтересів, діапазон наукових досліджень були досить широкими. У своїх наукових працях він відтворив історичні портрети Франческо Ферручі, Савонароли, Гарібальді, Гамбетти, Меттерніха, Бісмарка, Леонардо да Вінчі, Петрарки, Боккаччо. У рецензованій праці відтворено образи і політико-дипломатичні портрети Савонароли, Чіомпі, Гарібальді Франческо Ферручі й багатьох інших історичних постатей досліджуваної епохи (СС. 88-146). Не тільки історія Іспанії, Португалії, а й Італії, Англії, Франції, проблеми методології були предметом його наукових інтересів. Проте головним об'єктом його наукових зацікавлень стала Іспанія. «Не буде перебільшенням сказати, – писав учений в одному з листів, – що з усіх країн латинського Заходу найменш вивченою є історія Іспанії».

Свої основні наукові праці В.К. Піскорський напише вже дома, на українських теренах: «Змагання поетів у Каталонії в середні віки» (Ніжин, 1900), «Питання про значення і походження «дурних» звичаїв у Каталонії» (К., 1899), «Кріпацтво в Каталонії у середні віки» (К., 1901), «Історія Іспанії та Португалії» (написана в Україні, але опублікована в СПб, 1902) та ін.

Власне, з професури лише він до кінця підтримував революційних студентів, брав участь у мітингах, визволенні політв'язнів. І студенти шанували свого вчителя. Відомий фольклорист, вихованець Ніжинського інституту В.В. Данилов писав: «Аудиторія на його лекціях завжди була переповнена. Зоровий образ його стоїть переді мною і тепер, через 60 років. Це був, у повному розумінні

цього слова, джентльмен; добре запам'ятовувався його суто «індивідуальний» голос. У пам'яті залишилася його публічна лекція про Бісмарка і промова на річних урочистих зборах про середньовічні університети. Розповідав він змістовно, гарно, літературно, дохідливо. Студенти-історики дуже цінували Володимира Костянтиновича, тому що він залучав їх до наукової праці» (лист до Є.В. Піскорської від 3. VI. 1968). Коли місто захлеснула хвиля реакції, саме студенти наполягли на від'їзді професора, врятувавши йому життя, а науці – видатного вченого. Історик О.О. Добіаш-Рождественська пригадувала: «...У Ніжині, де я зустрічалася з професором у далекій юності, залишилися спогади, як 1905 р. професор Піскорський здивував усіх, діючи як марксист, і ліві оратори зверталися до нього «товариш» Піскорський. Це було неабияк для провінційного міста і для 1905 р.» («Культура західноєвропейського середньовіччя». М. 1987, с. 241).

Згадані вище та рецензовані в цьому доробку праці проф. В.К. Піскорського містять докладну, науково обґрунтовану інформацію про історію інституційного, політичного й дипломатичного розвитку європейських інститутів державної служби. На особливу увагу заслуговує розділ «МЕМУАРИ ТА ЛИСТУВАННЯ» (СС. 362-366), в якому допитливий читач віднайде багато цікавої додаткової інформації про предмет дослідження та тогочасну епоху.

У 1988 р. іспанському парламенту – кортесам – виповнилося 800 літ. Незадовго до цього (1977 р.) у Барселоні вийшла друком праця киянина Володимира Піскорського «Кастільські кортеси в перехідну епоху від середніх віків до нового часу (1188-1520)». Це було вже друге іспаномовне видання цієї книги вченого, якого вважають фундатором української та російської іспаністики. У передмові зазначено: «...У 1930 р. завдяки зусиллям найвидатнішого медієвіста нашого часу Клаудіо Санчеса Альборноса побачив світ іспанською мовою твір про «Кортеси Кастілії» ... історика Піскорського, опублікований у ... 1897 р. Однак і тепер, коли минуло півстоліття, думка Альборноса щодо «найкращого дослідження, яке можна прочитати про історію Кастільських кортесів», залишається слушною. Чи може бути вищою оцінка книги, перше видання якої з'явилося в українському місті Києві 80 років тому?.. Дослідження Піскорського, якому пощастило подолати всі бурі, – це той порт, куди повинен зайти кожен, хто намілиться мандру-

вати бурхливими морями Кастильських кортесів середньовіччя. З трьох видатних діячів минулого сторіччя, котрі займалися цією проблематикою, – Мартинес Марина, Кольмейро та Піскорський, – останній, безумовно, залишається найсучаснішим. Не дивно, що виникла необхідність нового видання цього класичного твору, який давно вже став бібліографічною рідкістю».

Для прикладу наведено образ Карла III, який відтворив у своїй найвідомішій науковій праці проф. В.К. Піскорський: «Карл III (правив з 1759 по 1788 р.) зробив спробу широких суспільних перетворень у дусі ідей Просвітництва XVIII ст. При ньому була збережена основна лінія оновлення Іспанії – її європеїзація. Здійснювався поступовий відхід від втручання держави в економічне життя, деяка лібералізація економіки. Усіляко заохочувався розвиток приватної ініціативи в промисловості при одночасному її захисті від іноземної конкуренції».

Необхідно було поширити світську освіту в усіх прошарках суспільства, і уряд не шкодував коштів для заснування численних елементарних і професійних шкіл, коледжів, військових училищ, семінарій і академій. «Виховання юнацтва є найважливіша галузь державного управління», – так формулював Карл III в 1771 р. одне із головних завдань своєї внутрішньої урядової діяльності». У тому ж році університети Іспанії та Латинської Америки отримали автономію. Саме за таку діяльність проф. В.К. Піскорський дав високу оцінку політичній і дипломатичній діяльності даної історичної постаті.

Проф. В.К. Піскорський був патріотом своєї вітчизни. Перебуваючи за кордоном в наукових відрядженнях, він ні на хвилину не полишав думати про неську Україну. І завжди, досліджуючи і вивчаючи європейську історію й політико-дипломатичний досвід, порівнював його з українським буттям і політичними проблемами на Батьківщині. Компаративний аналіз та прискіпливий погляд на політичні події приводили В.К. Піскорського до висновків, що: «Допитлива думка сучасної людини, іноді обертається назад, щоб визначити, як зародилися й вирости ті сили, котрі виборюють тепер владу над світом». Праці київського вченого спонукали до роздумів над сучасними суспільно-правовими відносинами, що склалися і формувалися на його батьківщині. Піскорський гостро переживав негаразди вітчизни: «Читаючи французькі газети, — писав він у щоденнику, — розмовляючи з французами на конці, у ресторані, не раз я відчував уколи національного самолюбства,

не раз мені було боляче за свою батьківщину, не раз обурювався я пихою французів, котрі вважають себе центром всесвіту і ставляться більш чи менш зарозуміло до інших націй, надто — до нас. Прикро, що ми самі почасти винні в такому ставленні до нас, плазуючи перед французами і принижуючи перед ними свою вітчизну, свою культуру, свій суспільний лад тощо... Справді, чим можуть допомогти нам іноземці, якщо ми самі не можемо допомогти собі? Багато в нас недоліків, багато чого треба виправити, багато що треба усунути, але це ми повинні зробити самі, кожен сумлінно виконуючи свої обов'язки, дбаючи про поширення освіти в народі, свідомі того, що ніщо не робиться раптом, що міцним може бути тільки суспільний лад, створений не окремою групою осіб, хай і запалених добрими намірами, а цілим народом, який розуміє власні інтереси». Як актуально звучать ці слова в наш час! Професор був людиною прогресивною. Його обурювали спроби вищої адміністрації обмежити права і самостійність вищих навчальних закладів.

У рецензованій праці досліджуються процеси виникнення органів управління європейських держав – судових, фінансових, адміністративних і дипломатичних – у період формування і становлення витоків сучасних моделей державного управління (від середньовіччя до Новітнього часу).

Уявляється, що політичний розвиток глобалізованого на сьогодні світу, не є чимось особливим, а як і будь який інший розвиток, історично проходить стадії еволюції, коли нові структури або інститути вибудовуються поступово, і революційні фази швидких і якісних змін одних структур та інститутів на інші. Очевидно, що саме таку революційну зміну політичної системи ми спостерігаємо сьогодні і тому варто долучитися до вивчення історичного досвіду, не зважаючи на його певну історичну віддаленість. Історія вчить навіть тих, хто в неї не хоче навчатися – вона їх просто провчає!!! Якщо торкнутися історіографічних досліджень інституційного розвитку Європи, то варто зазначити, що не випадково деякі автори вбачають аналогії між розвитком світу на рубежі XX-XXI століття і середньовічною Європою, або Європою раннього Нового часу. У сучасних наукових розвідках з'явилася теорія нового середньовіччя в контексті сучасності¹.

¹ Див. дет.: Lake D. Hierachy in International Relations / D. Lake. – Ithaca: Cornell University Press, 2009; Kaplan Robert D. The Coming Anarchy / Robert D. Kaplan // Mansbach Richard W., Rhodes Edward. Global Politics in a Changing World. A Reader. – Boston, New York Houghton Mifflin Company, 2000. – P. 105-115.

На превеликий жаль, Володимир Костянтинович Піскорський трагічно загинув 03 серпня 1910 року, випадково (за твердженнями його біографістів) потрапивши під потяг у дачній місцевості поблизу Казані, на залізничній станції Зелений Дол (нині в м. Зеленодольськ, Республіка Татарстан, РФ). Хоча автор даної публікації вважає його смерть не випадковою, а пов'язаною з активною життєвою позицією та політичними переконаннями. Володимир Костянтиновичу, людині передових демократичних поглядів, імпонували волелюбний дух, гордість, темперамент іспанців. Вірогідно його смерть була штучно спричинена, вдало імітована... але ми сподіваємось, що історія допоможе привідкрити нам цю таємницю і дослідити трагічну загадку, правда, це – уже наступна й довготривала розвідка.

Відірваний обставинами життя від землі предків, він завжди пам'ятав рідне місто – Київ («Нема нічого прекраснішого за Київ», згадував в одному із своїх листів до рідних) і мріяв повернутися із Казані додому. На жаль, доля розпорядилася інакше. У Києві проф. В.К. Піскорський знайшов тільки своє останнє пристановище. Ховали його на Аскольдовій могилі рідні, друзі та історик Георгій Омелянович Афанасьєв, старий учитель, що пережив улюбленого учня. Могила В. Піскорського на Звіринецькому цвинтарі охороняється державою. Його науковій і громадській діяльності присвячено один з розділів експозиції в Музеї історії Києва. Світлий образ цієї благородної людини заслуговує на пам'ять і пошану нащадків.

Володимир Костянтинович загинув у віці 43 років внаслідок нещасного випадку на залізниці. Його рання трагічна смерть вразила громадськість і науковий світ. У газетах і журналах Казані, Петербурга, Москви, Харкова, Києва з'явилися некрологи. Він був похований на Аскольдовій могилі в місті Києві, у 1930-х роках перепохований на Звіринецькому кладовищі. Архів проф. В.К. Піскорського зберігається в Російській державній бібліотеці в Москві, частина архіву та листи зберіга-

ються в родині його спадкоємців, які й до сьогодні мешкають в Києві й трепетно ставляться до свого всевітньовідомого та талановитого предка.

У цілому ж, читач має у своєму розпорядженні аргументовану, й змістовну, виважену в науково-теоретичному і методичному плані наукову працю. Сподіваємось, що рецензована книга зацікавить студентів-міжнародників та слухачів Дипломатичної академії України при Міністерстві закордонних справ України, допоможе їм в кращому розумінні сучасності на історичних прикладах у засвоєнні начальних курсів «Державне управління і державна служба», «Компаративна історія, теорія і практика дипломатії», «Дипломатія іноземних держав». Хочеться сподіватися, що ця наукова праця стане корисною знахідкою для студентів, слухачів, аспірантів, докторантів, політиків і дипломатів, які з інтересом познайомляться з витоками європейської політики й дипломатії в історичному контексті.

Вищевказані й рецензовані наукові праці проф. В.К. Піскорського вирізняються високим науковим рівнем, доступністю викладання матеріалу, розширюють світогляд читача, збагачують інформацією тих, хто цікавиться історією політико-дипломатичних та економічних відносин в європейських державах в історичній ретроспективі й перспективі.

В українській і світовій історіографії, у знак вшанування пам'яті й наукових заслуг проф. Володимира Костянтиновича ПІСКОРСЬКОГО, за ним навіки закріпилося звання *«Посол вітчизняної науки»*.

У 2017 році виповнюється 150 років з дня народження великого і знаного у всьому світі українського науковця, медієвіста і раннього новіста, історика, фахівця із всевітньої історії, професора **Володимира Костянтиновича Піскорського**. Україна повинна добре знати своїх героїв і ця непересічна особистість, його наукова спадщина, беззаперечно заслуговує на відповідне шанобливе ставлення і вшанування на Батьківщині – УКРАЇНІ!

Tsvaty V. Historical-Methodological Traditions of the Institutional Beginnings of the Italian and Spanish Statehood, Policy and Diplomacy (to 150's Anniversary of Professor Volodymyr Piskorskyj) / Diplomatic Academy of Ukraine under the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine

The article is devoted to the activity and achievements of Volodymyr Piskorskyj the founder of the Italian and Spanish studies and of the school of European study in Ukraine.

Keywords: foreign policy, diplomacy, institutionalization.

Стаття надійшла до редакції: 28.11.2016

Рекомендовано до друку: 22.12.2016